

AANDACHT VOOR LOB IN DE AANLOOP
NAAR DE NIEUWE LEERWEG

Inge Kirsten

“Leerlingen willen vooral veel ervaren”

Pilotscholen zijn druk bezig met de ontwikkeling van het praktijkgerichte vak voor de nieuwe leerweg, maar andere scholen zitten intussen niet stil. Op het Buitenhout College in Almere kunnen mavo-leerlingen nu al een praktijkgericht vak volgen, en is er veel aandacht voor LOB. Decaan, docentencoach en docent Engels Inge Kirsten: “Ik zou het liefste zien dat straks in de nieuwe leerweg alle praktijkgerichte ervaringen óók betekenisvolle ervaringen zijn voor het loopbaanproces. Als we dat voor elkaar krijgen, zou dat heel mooi zijn.”

Het Buitenhout College in Almere is een school voor vmbo basis, kader en mavo, waarbij de mavo is verdeeld in een praktijkgerichte mavo en een gewone mavo. De mavoleerlingen kunnen dus al een praktijkgericht vak volgen, dat aansluit bij hun profiel, en bijna alle leerlingen doen dat.

“Elke mavo-leerling heeft in de derde klas zeven theorievakken én een praktijkvak”, vertelt decaan Inge Kirsten. “In de vierde klas kiezen ze voor zeven theorievakken, óf voor zes vakken en een praktijkvak.” Daarbij wordt ook op de beroepsgerichte mavo rekening gehouden met doorstroom naar de havo. “Het beroepsgerichte vak Economie sluit bijvoorbeeld aan op de richting Economie en Maatschappij op de havo, met het vak bedrijfseconomie.”

Jullie zijn nu anderhalf jaar bezig om het meer praktijkgerichte onderwijs vorm te geven. Hoe pakken jullie dat aan?

“We doen dat vooral in de vorm van projecten, waarbij we vakken in samenhang geven en waarbij we ook veel aandacht besteden aan LOB. Tijdens een projectweek voor de beroepsgerichte mavo maakten de leerlingen van vier mavo bijvoorbeeld een profielwerkstuk, waarvoor ze onderzochten wat hun

kwaliteiten en motieven waren, en op basis daarvan nadachten over hun vervolgopleiding. Die projecten plannen we in een week voor een vakantie.

Daarnaast zijn er bijvoorbeeld coaches vanuit het bedrijfsleven, en hebben alle teamleden trainingen gehad in het voeren van LOB-gesprekken. Leerlingen hebben er echt behoefte aan; ze willen ervaren.”

Jullie mavo-onderwijs is dus al beroepsgericht. Nu komt de nieuwe leerweg eraan. Hoe worden die plannen ontvangen op school?

“Het gevoel bij sommige collega’s, vooral die al langer meedraaien, is ‘Daar gáán we weer’. Dat is ook wel te begrijpen: we hebben ons huidige mavo-curriculum jarenlang verfijnd. De komende twee jaar draaien we nog ons oude curriculum én moeten we het curriculum voor de nieuwe leerweg ontwikkelen. Dat geeft onzekerheid en zorgt voor onduidelijkheid. Want waar moet dat nieuwe curriculum dan precies aan voldoen? Hoe gaan we het onderwijs in de nieuwe leerweg vormgeven, waaruit wordt het opgebouwd, hoe gaan we de mooie dingen die we hebben straks vervlechten met het programma van

de nieuwe leerweg? Wie gaat het praktijkgerichte vak straks geven? Moet er extra scholing komen? We hebben een eigenzinnig team en ik merk ook onmacht. We zijn echt benieuwd hoe de nieuwe leerweg vorm gaat krijgen, maar op dit moment moeten we als niet-pilotschool vooral afwachten. Niet alleen qua invulling, maar ook qua mogelijkheden met betrekking tot doorstroom naar mbo en havo.”

Je was in het verleden projectleider en adviseur bij diverse onderwijsprojecten, zoals Almere on Stage, waarbij leerlingen betekenisvolle praktijkgerichte ervaringen opdoen. Is het niet frustrerend om dan in de aanloop naar de nieuwe leerweg op je handen te moeten zitten?

“Dat er zoveel belangstelling was, zegt wel iets over de noodzaak van de nieuwe leerweg, maar ik was echt niet blij toen ik hoorde dat we uitgeloot waren voor de pilot. Ik had het mijn collega’s gegund om het praktijkgerichte programma in schooltijd te kunnen en mogen ontwikkelen, en mezelf ook. Ik had het ook fijn gevonden om mee te denken, en te kunnen sparren met andere pilotscholen.

Pilotscholen vertellen in workshops en webinars gelukkig wel waar ze mee bezig zijn. Vaak denk ik dan ‘Oké, dat doen wij al’. Wij dóen ook inderdaad al veel, de grote vraag is hoe we dat straks kunnen invlechten in de nieuwe leerweg. Om dat uit te zoeken, moet je weten hoe het examenprogramma er precies uit gaat zien, maar dat is nog in ontwikkeling. Dat is jammer, anders konden we er al mee beginnen.”

Heb je al een idee hoe je dat invlechten kunt gaan doen?

“Daar zijn we nu over aan het nadenken. Kunnen we dat in projectvorm doen, zoals nu, of wordt het een vak op de lessentabel? Mijn grote uitdaging is om LOB straks echt te vervlechten met de nieuwe leerweg, zodat het niet alleen aan bod komt in het mentoraat, maar dat iedereen op school zich verantwoordelijk voelt voor het LOB-gedeelte. Als de leerling een gaaf project heeft gedraaid, kun je als docent na afloop bijvoorbeeld even samen met die leerling kijken: wat haal je eruit, welk beeld heb je?

Ik zou het mooi vinden als straks alle praktijkgerichte ervaringen ook echt betekenisvolle ervaringen zijn voor het loopbaanproces. Zodat bijvoorbeeld leerlingen bij een bedrijfsbezoek niet alleen bezig zijn met werkexploratie, maar ook met de vraag ‘Waar ben ik goed in?’ Als we dát in de nieuwe leerweg voor elkaar krijgen, zou dat heel mooi zijn. Ik zie daar veel mogelijkheden en kansen.”

Dat vraagt wel wat van de docenten.

“In beginsel zijn alle collega’s hier al getraind in LOB-gesprekken. Dat is ook nodig: LOB-gesprekken zijn geen beoordelingsgesprekken. Je voert een gesprek vanuit de ervaring van de leerling; die leerling krijgt

een beeld van zichzelf en kan op basis daarvan keuzes maken. Het zijn trouwens vaak mooie gesprekken, je leert een leerling echt op een andere manier kennen. Ik herinner me een leerling die was afgewezen voor de opleiding software developer. Dat deed pijn. Maar in het LOB-gesprek daarna bleek dat die opleiding eigenlijk helemaal niet was wat ze zocht. Ze wilde wel iets met ICT, maar meer de creatieve kant. Die afwijzing was vervelend, maar ze wist nu veel beter wat ze wél wilde. De ‘Au!’- en de ‘Wow!’-factor liggen in een LOB-gesprek soms dicht bij elkaar.”

Werken jullie ook samen met andere niet-pilotscholen?

“Binnen Almere gaan scholen van de Almeerse Scholengroep met een mavo/tl-afdeling nu overleggen over de aanpak van de nieuwe leerweg, ik sluit daarbij aan vanuit het Buitenhout College. In de decanenkring gaan we sparren over de rol van LOB in de nieuwe leerweg.

Scholen zijn ook elkaars concurrenten, dat kan een extra uitdaging zijn. Wat dat betreft is Sterk Techniekonderwijs een positief voorbeeld: voor de zeven werelden van techniek hebben STO-scholen lessen ontwikkeld die vervolgens beschikbaar zijn voor alle scholen. Het zou fijn zijn als dat voor de nieuwe leerweg ook zou gebeuren. Ik weet niet of dat haalbaar is, of dat scholen toch liever hun eigen smoel aan de nieuwe leerweg geven.”

De nieuwe leerweg vraagt ook om meer samenwerking met het bedrijfsleven. Zijn jullie daar ook al mee bezig?

“Dat is zeker een aandachtspunt. We hebben op school nu al coaches vanuit het bedrijfsleven rondlopen, en bij sollicitatietrainingen voor leerlingen zijn ook professionals die meewerken. Dat doen we via JINC en Almere on Stage, een programma om leerlingen te begeleiden naar de werkvloer. Dus er gebeurt al veel, het bedrijfsleven doet wat het kan.

Wat lastig is: Almere heeft weinig grote bedrijven en veel zzp'ers. De stages voor onze basis- en kaderleerlingen krijgen we wel voor elkaar, maar als straks alle mavo-leerlingen in Almere ook moeten samenwerken met het bedrijfsleven, en in de toekomst waarschijnlijk ook de havo erbij komt, dan wordt het wel krap op de bedrijfsvloer.

Maar ik zie de invoering van de nieuwe leerweg wel echt als een kans om in samenhang met het bedrijfsleven onderwijs te maken. We kunnen expertise de school inhalen, bijvoorbeeld in de vorm van workshops, en vaker leerlingen naar buiten laten gaan."

Waar zie je nog meer kansen?

"Vooral in samenwerkingen met het mbo. We hebben al activiteiten met mbo-scholen binnen Almere georganiseerd, en in de beroepsgerichte mavo volgen leerlingen workshops die aansluiten bij hun keuzevakken. Daardoor krijgen ze een goed beeld van de vervolgopleiding en van het werkveld. Ik zie ook kansen in uitwisseling, zodat bijvoorbeeld vierdejaars mbo-studenten hier gaan meedraaien, of

docenten ondersteunen bij het keuzevak Robotica. De leerlingen nemen meer aan van iemand in hun eigen leeftijdscategorie, ze durven hen ook meer vragen te stellen, waardoor ze een beeld krijgen van vervolgopleidingen.

Ik hoop echt dat we de mooie dingen die we al hebben ontwikkeld, straks kunnen implementeren in de nieuwe leerweg, maar wat ik al zei: het is nu wachten op het definitieve examenprogramma, daarna kunnen wij pas gaan ontwikkelen."

Heb je intussen tips voor andere niet-pilotscholen die popelen om aan de slag te gaan?

"Blijf rustig. Je kunt op het moment weinig doen, behalve afwachten tot er heel duidelijk een programma staat. Het is voor nu zinvol om te luisteren naar de ervaringen van pilotscholen, bijvoorbeeld in webinars. Voor de invoering van de nieuwe leerweg in 2024 zie ik eigenlijk geen echte beren op de weg. Natuurlijk, het is nu nog even zoeken, maar straks stáát het er gewoon, daar heb ik alle vertrouwen in. Uiteindelijk komt het altijd goed."

LEVENSECHT LEREN OP HET BUITENHOUT COLLEGE

LOB-profielwerkstuk

De leerlingen van 4 mavo werkten een week lang aan hun LOB-profielwerkstuk. Ze kregen onder meer 120 kaartjes met waarden, waar ze een persoonlijke top tien uithaalden die ze met elkaar bespraken. Ze hielden ook interviews met professionals in verschillende vakgebieden. Aan het eind van de week gaven ze een presentatie van hun vijf loopbaancompetenties. Waar staan ze nu en waar willen ze naar toe? Inge Kirsten: "Je zag leerlingen die normaal heel rustig en stil zijn, vol zelfvertrouwen een verhaal houden. Ik was zó trots."

Activiteiten Zorg & Welzijn

Leerlingen van Zorg & Welzijn gaan naar een bejaardenhuis en organiseren activiteiten voor senioren. "Het is niet alleen onderdeel van een praktijkvak, maar ook een onderdeel van LOB: leerlingen onderzoeken welk beeld ze hebben van de zorg, of dat klopt en of de zorg bij ze past. Door dit project zijn meer leerlingen voor de zorg gaan kiezen."

Project 'Ondernemen'

Onder begeleiding van een professional starten mavo-leerlingen in groepjes een eigen onderneming. Ze maken onder meer een begroting, ontwerpen een prototype van een product en presenteren hun project aan een jury. Inge Kirsten: "Daar staan leerlingen van vijftien of zestien jaar bevlogen een product te presenteren dat echt van hen is. Prachtig om te zien!"

Carrièrecoaches

Het Buitenhout College werkt in het kader van Sterk Techniekonderwijs samen met achttien professionals die elk vier coach-momenten hebben met leerlingen. Ze praten met hen over hun kwaliteiten, ambities en toekomstplannen. Inge Kirsten: "Dat zijn in feite gewoon LOB-gesprekken. Het project is ook goed voor het netwerk van de leerlingen. Ik hoor in het voorbijgaan wel eens een coach zeggen 'Ik weet wel iemand die een stageplek voor je heeft.'" De school werkt bij dit project samen met JINC.